

ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 11. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ:

РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Освітня програма:	Середня освіта (Історія та правознавство)
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Спеціальність:	014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Галузь знань:	01 Освіта/Педагогіка

Рівне – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація та управління освітнім процесом: регіональний аспект» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Середня освіта (Історія та правознавство)» зі спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент Коробович Людмила Петрівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол № 1 від «27» 08 2024 року

Завідувач кафедри

(підпис)

(Гончаров Ю.В.)

(прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Середня освіта (Історія та правознавство)» зі спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Гарант освітньої програми

Гончаров Ю.В.
(підпис)

(Гончаров Ю.В.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією економічного факультету

Протокол № 1 від «27» 08 2024 року

Голова

(підпис)

(С.М.Демченко)
(прізвище та ініціали)

© Коробович Л.П., 2024 рік

© ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука», 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язковий освітній компонент	
	Спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
	Освітня програма: «Середня освіта (Історія та правознавство)»	Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		60 год.	78 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є сформувати у студентів фундаментальні знання для компетентного розв'язування складних завдань й проблем щодо організації та моніторингу освітнього процесу в закладах освіти регіону, здатність до здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень в умовах невизначеності. У процесі вивчення дисципліни студенти повинні засвоїти основи розвитку регіональних освітніх систем, адекватних особливостям освітніх потреб і специфіки регіонального ринку праці. Результатом вивчення дисципліни має стати набуття практичних навичок щодо удосконалення управління регіональними освітніми системами, формування освітніх кластерів як системоутворюючого компонента регіональної моделі неперервної освіти; підвищення ефективності кадрового забезпечення системи регіонального управління освітою як основи для реалізації освітніх реформ.

Основними завданнями дисципліни є: формувати у студентів спеціалізовані концептуальні знання про освіту в Україні як цілісну систему, ієрархію основних рівнів управління освітою та їх основні характерні ознаки, основні положення директивних і нормативних документів, що регламентують діяльність навчальних закладів, поняття щодо основних типів навчальних закладів, аналіз державної політики в галузі освіти України, вивчення особливостей, завдань, структури, змісту, форм і методів організації освітнього процесу, особливості управління освітою в умовах невизначеності та удосконалення управління регіональними освітніми системами.

Результатом навчання за дисципліною є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких **компетентностей, ЗК (загальні компетентності), ФК (фахові компетентності):**

ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК6. Здатність розробляти та презентувати освітні проєкти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК11. Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах, здатність до рефлексії та самоаналізу.

ФК13. Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти.

Опанувавши дисципліну «Організація та управління освітнім процесом: регіональний аспект» студенти повинні володіти такими **програмними результатами навчання:**

РН3. *Називати і описувати* основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструвати вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість.

РН4. *Формулювати* наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструвати навички їх критичного аналізу, генерувати нові ідеї, аргументувати можливі шляхи їх вирішення та критично оцінювати їх спроможність.

РН7. *Описувати* показники якості педагогічної діяльності, аналізувати можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначати індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирати ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

РН10. Демонструвати вміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.

PH18. Здатність до співпраці та інтеграції в прагненні до мети спільно з іншими людьми, відомствами, організаціями, активної участі у командній роботі, безвідносно до фонових знань та бачень визначених завдань.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади управління закладом освіти. Регіональний аспект.

ТЕМА 1. Поняття про основні теорії систем, управління освітою як цілісна система, регіональні особливості управління освітою.

Теорія систем як наукова галузь. Визначення понять “система”, “управління”. Основні види і типи систем. Властивості та ознаки систем. Класифікації систем. Взаємовідношення системи і середовища. Поняття про соціальну систему. Види соціальних систем. Соціально-політична, соціально-економічна, соціально-духовна системи. Основні ознаки соціально-духовної системи. Державна політики у сфері освіти та механізми її реалізації через управлінську діяльність регіональної державної влади, місцевих громад і закладів освіти.

Література: основна [17; 18; 19; 25; 27], додаткова [2,8,11,12,13,14].

ТЕМА 2. Зміст діяльності з управління закладом освіти. Закономірності та принципи управління закладом освіти

Створення умов необхідних для здійснення цілей закладу освіти. Зовнішні та внутрішні чинники діяльності закладу освіти. Цілі роботи закладу освіти. Педагогічний менеджмент закладу освіти. Принципи управління закладом освіти. Ефективність управління закладом освіти.

Література [основна 6; 21; 23; 31]; [додаткова 5; 16; 24; 26]

ТЕМА 3. Системний підхід до управління закладом освіти. Нормативні документи функціонування закладу освіти

Основи системного підходу в галузі освіти. Визначення сутності поняття система. Зміст управлінської діяльності закладу освіти: планування, організування, мотивування, контролювання, регулювання та координування. Система нормативних документів в сфері освіти: Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про початкову освіту», «Про загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту». Законодавчі та нормативні акти з охорони праці, регулювання трудових відносин в сфері освіти.

Література: основна [1; 2; 4; 5; 9; 10; 12; 14; 17; 18; 31]; [додаткова 16; 17; 29]

Змістовий модуль 2. Методи управління закладом освіти, процесний підхід.

ТЕМА 4. Особливості управління закладами освіти різного типу. Інформатизація управління закладом освіти

Регіональні особливості управління закладами освіти, Концепція національної програми інформатизації. Ефективність інформатизації закладу освіти.

Література: основна [3; 4; 7; 19; 26; 31]; додаткова [13; 33;]

ТЕМА 5. Організаційно-педагогічні, соціально-психологічні та фінансово-економічні методи управління закладом освіти

Методи, пов'язані з розподілом функцій управління. Управлінське рішення: зміст і форма. Мотивація індивідуальної та колективної трудової діяльності членів педагогічного колективу. Соціальні методи управління. Характеристика економічних методів управління закладом освіти.

Значущість економічних методів управління для діяльності освітнього закладу.

Література: основна[1; 6; 21; 23; 31]; додаткова [5; 6; 16; 23]

ТЕМА 6. Зміст управлінських функцій керівника закладу освіти, їх класифікація. Керівництво колективом: мотивація та оцінка кадрів. Професійна культура керівника закладу освіти

Зміст управлінських функцій керівників закладів освіти різних рівнів і видів акредитації. Класифікація управлінських функцій. Психологічні механізми орієнтації організаційної поведінки. Оцінка педагогічних кадрів. Сутність поняття «професійна культура керівника загальноосвітнього

закладу освіти». Складові професійної культури керівника загальноосвітнього закладу освіти. Рівні сформованості професійної культури керівника загальноосвітнього закладу освіти.

Література :[основна [2; 23; 25; 28; 31]; додаткова [2; 4; 12; 19; 37;]

ТЕМА 7. Планування освітнього процесу. Контроль процесів функціонування закладу освіти. Освітній моніторинг як механізм адаптивного управління.

Планування цілей освітнього процесу у закладі освіти. Базисний план - основа планування освітнього процесу закладу освіти. Навчальні плани закладу освіти. Розробка навчального плану.

Суб'єкти та об'єкти контролю. Види контролю. Форми контролю. Принципи контролю. Методи контролю. Процедури контролю у закладі освіти.

Сутність освітнього моніторингу: визначення, синхронність процесів спостереження, замирювання, отримання нової інформації, моделювання, прогнозування, коригування.

Література: основна [1; 4; 5; 9; 10; 27; 29; 31]; додаткова [20; 23;]

ТЕМА 8. Управління розвитком закладу освіти. Концепція розвитку закладу освіти, регіональний аспект.

Шляхи розвитку закладу освіти. Інноваційні орієнтації закладу освіти та система управління його розвитком. Аналіз та характеристика управлінських інновацій.

Регіональний аспект системного планування управління розвитком закладу освіти: виявлення та оцінка проблем.

Література: основна [3; 4; 8; 18; 31]; додаткова [9; 10; 11; 14; 28; 32]

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади управління закладом освіти. Регіональний аспект										
<i>Тема 1. Поняття про основні теорії систем, управління освітою як цілісна система, регіональні особливості управління освітою.</i>	9	2	1	-	6	11	1	1	-	9
<i>Тема 2. Зміст діяльності з управління закладом освіти. Закономірності та принципи управління закладом освіти</i>	9	2	1	-	6	12	1	1	-	10
<i>Тема 3. Системний підхід до управління закладом освіти. Нормативні документи функціонування закладу освіти</i>	12	2	2	-	8	14	-	1	-	13
Усього за ЗМ 1	30	6	4	-	20	37	2	3	-	32
Змістовий модуль 2. Методи управління закладом освіти, процесний підхід										
<i>Тема 4. Особливості управління закладами освіти різного типу. Інформатизація управління закладом освіти</i>	11	2	1	-	8	11	-	1	-	10
<i>Тема 5. Організаційно-педагогічні, соціально-психологічні та фінансово-економічні методи управління закладом освіти</i>	14	4	2	-	8	11	2	-	-	9
<i>Тема 6. Зміст управлінських функцій керівника закладу освіти, їх класифікація. Керівництво колективом: мотивація та оцінка кадрів. Професійна культура керівника закладу освіти</i>	13	4	1	-	8	10	-	1	-	9
<i>Тема 7. Планування освітнього процесу. Контроль процесів функціонування закладу освіти. Освітній моніторинг як механізм адаптивного управління.</i>	11	2	1	-	8	9	-	-	-	9
<i>Тема 8. Управління розвитком закладу освіти. Концепція розвитку закладу освіти, регіональний аспект.</i>	11	2	1	-	8	12	2	1	-	9
Усього за ЗМ 2	60	14	6	-	40	53	4	3	-	46
Усього годин	90	20	10	-	60	90	6	6	-	78

5. Теми практичних занять

N з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади управління закладом освіти. Регіональний аспект		
1	<i>Тема 1. Поняття про основні теорії систем, управління освітою як цілісна система, регіональні особливості управління освітою.</i>	1/1
2	<i>Тема 2. Зміст діяльності з управління закладом освіти. Закономірності та принципи управління закладом освіти</i>	1/1
3	<i>Тема 3. Системний підхід до управління закладом освіти. Нормативні документи функціонування закладу освіти</i>	2/1
Змістовий модуль 2. Методи управління закладом освіти, процесний підхід		
4	<i>Тема 4. Особливості управління закладами освіти різного типу. Інформатизація управління закладом освіти</i>	1/1
5	<i>Тема 5. Організаційно-педагогічні, соціально-психологічні та фінансово-економічні методи управління закладом освіти</i>	2/-
6	<i>Тема 6. Зміст управлінських функцій керівника закладу освіти, їх класифікація. Керівництво колективом: мотивація та оцінка кадрів. Професійна культура керівника закладу освіти</i>	1/1
7	<i>Тема 7. Планування освітнього процесу. Контроль процесів функціонування закладу освіти. Освітній моніторинг як механізм адаптивного управління.</i>	1/-
8	<i>Тема 8. Управління розвитком закладу освіти. Концепція розвитку закладу освіти, регіональний аспект.</i>	1/1
	Разом	10/6

6. Самостійна робота

N з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади управління закладом освіти. Регіональний аспект.		
1	<i>Тема 1. Поняття про основні теорії систем, управління освітою як цілісна система, регіональні особливості управління освітою.</i>	6/9
2	<i>Тема 2. Зміст діяльності з управління закладом освіти. Закономірності та принципи управління закладом освіти</i>	6/10
3	<i>Тема 3. Системний підхід до управління закладом освіти. Нормативні документи функціонування закладу освіти</i>	8/13
Змістовий модуль 2. Методи управління закладом освіти, процесний підхід.		
4	<i>Тема 4. Особливості управління закладами освіти різного типу. Інформатизація управління закладом освіти</i>	8/10

5	Тема 5. Організаційно-педагогічні, соціально-психологічні та фінансово-економічні методи управління закладом освіти	8/9
6	Тема 6. Зміст управлінських функцій керівника закладу освіти, їх класифікація. Керівництво колективом: мотивація та оцінка кадрів. Професійна культура керівника закладу освіти	8/9
7	Тема 7. Планування освітнього процесу. Контроль процесів функціонування закладу освіти. Освітній моніторинг як механізм адаптивного управління.	8/9
8	Тема 8. Управління розвитком закладу освіти. Концепція розвитку закладу освіти, регіональний аспект.	8/9
	Разом	60/78

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для опрацювання тем дисципліни	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади управління закладом освіти. Регіональний аспект				
Тема 1. <i>Поняття про основні теорії систем, управління освітою як цілісна система, регіональні особливості управління освітою</i>	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	основна [17; 18; 19; 25; 27], додаткова [2,8,11,12,13,14].	6
Тема 2. <i>Зміст діяльності з управління закладом освіти. Закономірності та принципи управління закладом освіти</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання	Анотування основних джерел з теми.	основна 6; 21; 23; 31]; [додаткова 5; 16; 24; 26]	6
Тема 3. <i>Системний підхід до управління закладом освіти. Нормативні документи функціонування закладу освіти</i>	Конспектування тематичного матеріалу, підготовка до практичного заняття,	Анотування основних джерел з теми.	основна [1; 2; 4; 5; 9; 10; 12; 14; 17; 18; 31] ; [додаткова 16; 17; 29]	6
Змістовий модуль 2. Методи управління закладом освіти, процесний підхід				
Тема 4. <i>Особливості управління закладами освіти різного типу. Інформатизація управління закладом освіти</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття,	Анотування основних та додаткових джерел з теми.	основна [3; 4; 7; 19; 26; 31]; додаткова [13; 33;]	10
Тема 5. <i>Організаційно-педагогічні, соціально-психологічні та фінансово-економічні методи управління закладом освіти</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття,	Анотування основних та додаткових джерел з теми.	основна[1; 6; 21; 23; 31]; додаткова [5; 6; 16; 23]	8
Тема 6. <i>Зміст управлінських функцій</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка	Анотування основних та	основна [2; 23; 25; 28; 31];	10

<i>керівника закладу освіти, їх класифікація. Керівництво колективом: мотивація та оцінка кадрів. Професійна культура керівника закладу освіти</i>	до практичного заняття,	додаткових джерел з теми.	додаткова [2; 4; 12; 19; 37;	
<i>Тема 7.Планування освітнього процесу. Контроль процесів функціонування закладу освіти. Освітній моніторинг як механізм адаптивного управління.</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Анотування основних та додаткових джерел з теми.	основна [1; 4; 5; 9; 10; 27; 29; 31]; додаткова [20; 23;]	8
<i>Тема 8.Управління розвитком закладу освіти. Концепція розвитку закладу освіти, регіональний аспект.</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Анотування основних та додаткових джерел з теми.	основна [3; 4; 8; 18; 31; додаткова 9; 10; 11; 14; 28; 32; 48]	6

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання сприяють кращому засвоєнню здобувачами матеріалу з навчальної дисципліни «Організація та управління освітнім процесом: регіональний аспект» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Підготовка доповідей або презентацій як форма індивідуальної роботи навчальної дисципліни передбачає дослідження основних питань програмного матеріалу.

Оцінка доповіді або презентації враховує ступінь розкриття теми, обсяг використаної літератури, змістовність викладення фактів, рівень самостійності міркувань. Важливо, щоб доповідь або презентація були виконані відповідно до теми та повністю розкривали проблему дослідження.

Перелік індивідуальних завдань

- 1.. Виникнення та розвиток школи наукового управління.
2. Адміністративна школа менеджменту.
3. Виникнення та розвиток школи людських стосунків. Менеджмент на зламі ХХ—ХХІ ст.
4. Розвиток уявлень про сутність управління навчальними закладами.
5. Управлінська концепція "створення умов".
6. Порівняльний аналіз сучасних вітчизняних концепцій управління навчальними закладами.
7. Критерії оцінки ефективності управління навчальним закладом.
8. Прогностична діяльність у процесі управління навчальним закладом.
9. Моделювання педагогічної системи навчального закладу.
10. Створення психологічних умов реалізації мети навчального закладу.
11. Організаційні умови реалізації мети навчального закладу.
12. Правові аспекти управління навчальним закладом.
13. Управління персоналом у навчальному закладі.
14. Проблема закономірностей управління навчальними закладами у вітчизняній науці.
15. Сутність закономірностей управління навчальними закладами.
- 16.Принципи управління навчальними закладами.
- 17.Закономірності та принципи управління в практичній діяльності керівника навчального закладу.
18. Навчальний заклад як системне утворення.

19. Напрями діяльності з реалізації системного підходу до управління навчальним закладом.
20. Структура особистості керівника навчального закладу.
21. Структурні компоненти діяльності керівника навчального закладу.
22. Системний підхід до розробки моделей у процесі управління навчальним закладом.
23. Державне регулювання діяльності навчального закладу.
24. Особливості управління дитячим садком.
25. Особливості управління загальноосвітньою школою.
26. Особливості управління професійно-технічним училищем.
27. Порівняльний аналіз управління вищими навчальними закладами різного рівня акредитації.
28. Сутність інформатизації навчального закладу.
29. Управління інформатизацією навчального закладу.
30. Інформатизація управління навчальним закладом.
31. Оцінка ефективності інформатизації навчального закладу.

Змістовий модуль 2

1. Проблема методів управління у педагогічній науці.
2. Наукові підходи до класифікації методів управління.
3. Моделювання методів управління.
4. Функції методів управління.
5. Значення доведення рішень до виконавців для управління навчальним закладом.
6. Сутність та структура методів доведення рішень до виконавців.
7. Урахування індивідуальних особливостей під час доведення управлінських рішень до підлеглих.
8. Особливості використання методу бесіди в управлінні.
9. Зв'язок між змістом управління і стандартом діяльності керівника закладу освіти.
10. Принцип поєднання колегіальності з персональною відповідальністю.
11. Принципи ініціативності, цілеспрямованості, оптимізації, активності.
12. Сутність поняття «професійна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу».
13. Стилі управління закладами освіти.
14. Види та структура планів роботи навчального закладу.
15. Перспективне планування роботи навчального закладу.
16. План роботи навчального закладу на рік.
17. Процедури планування роботи навчального закладу.
18. Розвиток наукових уявлень про контроль як функцію управління.
19. Сутність функції контролю.
20. Зміст контролюючої діяльності в сучасних навчальних закладах.
21. Методи реалізації функції контролю.
22. Моніторинг освіти.
23. Шляхи розвитку навчального закладу.
24. Системне планування розвитком навчального закладу: виявлення та оцінка проблем.
25. Системне планування розвитку школи: розробка стратегії змін та плани їх здійснення.
26. Управління реалізацією програми.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Організація та управління освітнім процесом: регіональний аспект» застосовуються наступні методи навчання:

- словесні методи навчання, пояснювально-ілюстративний метод із використанням мультимедійних презентацій під час викладу лекційного матеріалу;
- бесіда з елементами дискусії, ситуативний підхід, бесіда за «круглим столом», «питання-відповідь»;
- проблемно-пошуковий та евристичний (диспут) методи навчання;
- дослідницький метод під час виконання самостійної роботи;
- практичні методи навчання: вправи, задачі, кейси, есе тощо;

- наочні методи навчання: демонстрація, ілюстрація, презентація, навчальні фільми

9. Методи контролю

При вивченні студентами курсу «Організація та управління освітнім процесом: регіональний аспект» застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;
- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- поточне тестування;
- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- тестовий підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти

1. Сутність поняття «сучасні технології управління».
2. Новітні досягнення в управлінні.
3. Принципи сучасного управління.
4. Рівні управління, їх характеристика.
5. Освітній моніторинг як механізм управління.
6. Функції управління (планування, організація, облік і контроль).
7. Функції управління (прогнозування, прийняття управлінських рішень).
8. Педагогічна діагностика як функція управління.
9. Теоретичні основи сучасних технологій управління.
10. Управління якістю роботи персоналу, його специфіка.
11. Моніторинг діяльності закладу (установи) освіти.
12. Моніторинг розвитку вищої освіти в регіоні (міста, району, області).
13. Моделювання взаємодії керуючої та керованої підсистеми на різних рівнях організації вищої освіти.
14. Методи і прийоми управління як складові технології.
15. Види і форми управління як складові технології.
16. Кваліметрична модель як складова технології.
17. Самоменеджмент у діяльності управлінця.
18. Моніторинг діяльності керівника вищого закладу.
19. Теоретичні основи адаптивного управління.
20. Концепція спрямованої самоорганізації в управлінні, її характеристика.
21. Розвиток цільових функцій управління на різних рівнях організації вищої освіти.
22. Діагностика управлінської діяльності керівника (управління).
23. Управлінська компетентність керівника, її компоненти.
24. Перетворення технологій управління вищої школи.
25. Освітній моніторинг як механізм управління (державний, регіональний, локальний).
26. Контрольно-аналітична діяльність керівника.
27. Основні обов'язки адміністративно-управлінського персоналу.
28. Методи і засоби оптимізації соціально-психологічного мікроклімату в колективі.
29. Характеристика органів управління закладом.

30. Технології управління педагогічним процесом.
31. Особистісно-орієнтовані технології управління педагогічним процесом.
32. Умови впровадження якісно нових технологій управління педагогічним процесом.
33. Органи управління навчальним закладом, їх функції.
34. Загальні основи управління навчальним закладом.
35. Конференція як основний колегіальний орган самоврядування.
36. Основні функції ради навчального закладу.
37. Основні вимоги до проведення наради при директорові.
38. Сутність управління навчальним закладом.
39. Структура органів управління в навчальному закладі.
40. Основні принципи діяльності органів управління в закладах освіти.
41. Робота громадських органів самоврядування в навчальному закладі.
42. Сутність основних вимог до планування.
43. Основні вимоги до структури перспективного плану.
44. Характеристика традиційних і нетрадиційних форм методичної роботи.
45. Основні умови впровадження нових інформаційних технологій розвивального навчання,
46. Основні завдання внутрішкільного контролю.
47. Характеристика контролю за виконанням нормативних, директивних документів і навчальних програм.
48. Сутність контролю за якістю навчальних досягнень учнів (студентів).
49. Функції внутрішкільного контролю.
50. Види внутрішкільного контролю.
51. Методи внутрішкільного контролю.
52. Характеристика основних форм управління освітою у розвинених країнах Західної Європи.
53. Системно-структурний підхід в управлінні.
54. Фінансово-економічні методи управління закладом освіти.
55. Організаційно-педагогічні методи управління закладом освіти.
56. Соціально-психологічні методи управління закладом освіти.
57. Методика розвитку оперативних моделей управління.
58. Управління навчальними закладами на засадах демократичної педагогіки.
59. Управління навчальними закладами на засадах адміністративної педагогіки.
60. Характеристика новітніх досягнень в управлінні.
61. Проблема децентралізації управління освітою.
62. Основні режими роботи системи освіти: функціонування і розвиток.
63. Організаційні механізми управління навчальними закладами.
64. Основні тенденції оновлення управління освітою.
65. Значення практичного досвіду успішних управлінських нововведень.
66. Стратегії, що застосовують у сучасних нововведеннях.
67. Системні інновації в сучасній системі.
68. Універсальність функцій управління освітою в регіоні.
69. Основні функції управління освітою.
70. Охарактеризувати структурно-кількісну функцію органів управління.
71. Функції органів управління освітою в регіоні щодо виконання основних завдань.
72. Додаткові функціональні права органів управління освітою.
73. Взаємодія органів управління освітою з громадськими організаціями.
74. Організаційна робота з кадрами.
75. Забезпечення виконання вимог Закону «Про освіту» щодо обов'язковості загальної середньої освіти.

76. Створення умов для розвитку здібних і обдарованих учнів. Прогресивний досвід розвинених країн.
77. Інформаційно-аналітична і статистична робота органів управління освітою.
78. Охарактеризувати завдання, визначені Законом «Про освіту» для органів місцевої влади та керівників закладів освіти.
79. Суть і зміст державної атестації закладів освіти.
80. Основні законодавчі та нормативно-правові документи, що регулюють державну атестацію.
81. Основні розділи та вимоги «Типового положення про атестацію середніх загальноосвітніх, позашкільних, дошкільних закладів освіти і закладів освіти для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації».
82. Основні вимоги до закладів освіти щодо проходження ліцензування.
83. Атестація закладу освіти: підготовка та проведення.
84. Атестація закладу освіти та питання інспектування органами управління освітою навчальних закладів.
85. Сучасна структура управління освітою.
86. Порівняльна характеристика структури і завдань органів управління освітою України та розвинених європейських країн.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
6	6	6	10	8	10	8	6		

T1, T2 ... T8– теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	Зараховано
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'яже вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому	

		самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Посібники.
2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа Moodle).
3. Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа Moodle).
4. Пакети контрольних завдань для підсумкового контролю (навчальна платформа Moodle).

13. Рекомендована література

Основна:

1. Абетка для директора: рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. /Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Київ, Державна служба якості освіти, 2020 240 с. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/26.pdf
2. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. / Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Ліннік О. О. 2-ге видання. Київ, Державна служба якості освіти, 2021 350 с. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/382.pdf
3. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи. Методичні рекомендації. / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. К., 2019. 47 с. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/23.pdf

4. Андросюк В.М. Педагогічний менеджмент і психодидактика: навч. посібник. Тернопільський національний економічний ун-т. Тернопіль : Економічна думка, 2018. 216 с. URL: <file:///C:/Users/user/>
5. Бурдонос Л.І., Малишко В.В. Менеджмент і маркетинг в освіті : навчально-методичний посібник. Переяслав-Хмельницький. ФОП Домбровська Я.М., 2019. 90 с. URL: <http://surl.li/hugwj>
6. Від керівника до лідера: практичні поради для директорів шкіл та керівників відділів освіти. / Посібник-путівник, Київ, 60 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/168.pdf>
7. Громадсько-активні школи: управління та механізми розвитку: практичний посібник / О. М. Онаць, Н. М. Островерхова, Л. М. Попович, М. Г. Шевцов К.: КОНВІ ПРІНТ, 2019. с. 96. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/95.pdf>
8. Директорські лайфхаки. Як долати виклики в школі. / Посібник. Київ, 2020. 125 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/119.pdf>
9. Дудар Т. Г., Мельниченко В. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. – Тернопіль : Економічна думка, 2018. 250 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/450/1/1posibnyk_innovaciny_menedzment_dudar.pdf
10. Ефективні комунікації для освітніх управлінців. / Посібник. Київ, 2019. 72 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/155.pdf>
11. Кобаль В.І. Організацій й управління навчально-виховним процесом у початковій школі : навч. пос. Мукачево: МДУ, 2015. 140 с. URL: <https://www.calameo.com/read/00333807776c36620fc20>
12. Колос К. Р. Google Sites (Сайти) як засіб узагальнення професійного досвіду педагогічного працівника : практичний посібник. Житомир : Видавництво «О. О. Євенок», 2016. 99 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/22.pdf>
13. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір. Наказ МОН № 998 від 31.12.2014 р. URL: ресурс: www.mon.gov.ua
14. Красовська О. О. Глобалізаційні процеси та європейські моделі управління освітою в умовах трансферу національних систем освіти. *Технології організаційно-управлінської та освітньої діяльності в початкових класах Нової української школи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу* : монографія / авт. кол. : Красовська О.О., Максимчук Н.С., Міськова Н.М. та ін. ; за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне : видавець О. Зень. 2023. С. 66-100.
15. Красовська О.О., Сойко І.М., Хом'як О. А. *Стратегії педагогіки партнерства в педагогічній деонтології Василя Сухомлинського. Інноваційна педагогіка*. Фаховий науковий журнал. Випуск № 45, ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 25-28. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/91247/1/Levenok_interactive_learning_tools.pdf;jsessionId=DC7FFF5933034662069FA6F273AFC859
16. Луговий В.І. Управління освітою. К., 1997. 232 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Luhovyi_Volodymyr/Upravlinnia_osvitoiu.pdf?
17. Лунячек В. Е. Педагогічний менеджмент : навчальний посібник / В. Е. Лунячек. 2-е вид., випр. Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2015. 512 с. URL: https://www.researchgate.net/profile/Vadym-Luniachek/publication/327933223_Pedmenedzment/links/5bb0f49e299bf13e60585533/Pedmenedzment.pdf
18. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника. Харків: Вид. група «Основа», 2007. 448 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10121/1/Chernenko.pdf>
19. Міськова Н.М. Інноваційні технології управлінської діяльності в системі функціонування закладів загальної середньої освіти України. *Технології організаційно-*

управлінської та освітньої діяльності в початкових класах Нової української школи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу : монографія / авт. кол. : Красовська О.О., Максимчук Н.С., Міськова Н.М. та ін. ; за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне : видавець О. Зень. 2023. С. 11-47.

20. Настільна книга заступника директора з НВР початкових класів / Авт.-уклад. Г. В. Лісовенко. Харків: Вид-во «Ранок», 2010. 288 с URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/485.pdf>

21. Немець Л. М. Педагогічний менеджмент : навчально-методичний посібник для студентів першого курсу магістратури спеціальності 014.07. Середня освіта (Географія) Харків, 2019. 86 с. URL: <http://surl.li/drmgn>

22. Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні / ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2018 р. 78 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/428.pdf>

23. Нові підходи до управління освітнім закладом в умовах реформування освіти : методичний посібник для керівників закладів загальної середньої освіти / уклад. : Л. М. Михайлова, Л. М. Савенко, В. С. Стасюк. Харків : «Друкарня Мадрид», 2018. 98 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/241.pdf>

24. Онишків З. М. Основи школознавства: Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2003. 176 с. URL: <https://bohdan-books.com/upload/iblock/b1c/b1cb378997e92015c04a73b232a97580.pdf>

25. Положення про атестацію педагогічних працівників. Наказ Міністерства освіти і науки України № 805 від 9.09.2022 року. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/63c13a44672e6895965663.pdf>

26. Педагогіка якості освіти: планування роботи закладу загальної середньої освіти: науково-практичний коментар у запитаннях та відповідях [Електронне видання] / І. Г. Осадчий. Київ: ДООУ «Навчально-методичний центр з питань якості освіти». 2020. 65 с. URL: <http://barna-consult.com/navchalno-metodychni-posibnyku-dlya-pedagogichnyh-pratsivnykiv/>

27. Положення про сертифікацію педагогічних працівників. Постанова Кабінету Міністрів України № 1094 від 24.12.2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2018-%D0%BF#n16>

28. Положення про загальноосвітній навчальний заклад. Інф. збірник МО України. 2016. №7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/778-2010-%D0%BF#Text>

29. Програма розвитку освіти міста Рівного на 2021-2024 роки URL: <http://surl.li/hugvf>

30. Програма розвитку освіти Рівненської області на 2022-2024 роки URL: <http://surl.li/hugvd>

31. Психологія освітнього менеджменту : навч.-метод. посібник / укл. Лариса Мафтин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 296 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1552/2021_Maftyn_Psycholog_posib.pdf?sequence=1&isAllowed=y

32. Про затвердження Примірною статуту загальноосвітнього навчального закладу. Міністерство освіти і науки України. Наказ 29.04.2002 №284 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0284290-02#Text>

33. Розроблення та впровадження внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу загальної середньої освіти. Методичні рекомендації : [Електронне видання] / Осадчий І.Г Дніпро: Середняк Т. К., 2019, 73 с. URL: <http://barna-consult.com/navchalno-metodychni-posibnyku-dlya-pedagogichnyh-pratsivnykiv/>

34. Сичик К. І. Система заходів управління та організації розвитку освіти міста Рівного на 2021 – 2024 роки. *Технології організаційно-управлінської та освітньої діяльності в початкових класах Нової української школи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу* : монографія / авт. кол. : Красовська О.О., Максимчук Н.С., Міськова Н.М. та ін. ; за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне : видавець О. Зень. 2023. С. 47-66.

35. Сорочан Т.М. Сучасні технології шкільного менеджменту: Опорний конспект для слухачів курсів підвищення кваліфікації керівників загальноосвітніх навчальних закладів: Навчальний посібник / Сорочан Т.М. Луганськ: СПД Резніков В.С., 2009. 208 с. URL: <http://surl.li/huguu>
36. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи. Вибрані твори в 5-ти т. К., 1976. Т. 4. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000012788>
37. Управління закладами освіти: теорія, історія, практика : колективна монографія [Безлюдна Н. В., Бойченко В. В., Бялик О. В., Гагарін М. І. та ін.] / за заг. ред. О. Л. Кірдан. Умань : Візаві, 2020. 290 с. URL: <http://surl.li/dwmua>
38. Управління школою в час кризи: методичні рекомендації. ГО «Про.Світ», 2021. 92 с. URL: https://issuu.com/pro.svit/docs/ippo_prosvit_mf_v4
39. Управління початковою школою : навч. посіб. / Ольга Валеріївна Лебідь. 2015. 311 с. URL: <http://surl.li/hszod>
40. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч. посібн.] / Л. А. Мартинець. Вінниця, 2018. 196 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/401.pdf>
41. Управління якістю загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник / Лукіна Т.О. Київ.: Педагогічна думка, 2020. 230 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/170.pdf>
42. Упровадження інноваційних форм методичної роботи у діяльність закладу загальної середньої освіти. Методичні рекомендації / Ігнатенко Н.М. Чернігів: ЧОІППО імені К.Д. Ушинського, 2021. 55 с. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/286%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/286%20(2).pdf)
43. Pedagogy and education management review. Pedagogy and Education Management Review. Issue 3(13), 2023 URL: <https://public.scnchub.com/perm/index.php/perm/issue/view/13/20>

Додаткова література

1. Безпечна і дружна до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. Київ : Алатон, 2020. 64 с. URL: <https://cutt.ly/2Rm59JS>
2. EdEra. URL : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERAPROSVITCENTER+SM101+sm101/about>.
3. Електронний курс «Освітній менеджмент». URL: <http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=294>
4. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/1556-18>.
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
6. Закону України «Про позашкільну освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
7. Закон України «Про освіту». URL: <https://osvita.ua/school/reform/57472/>.
8. Інформаційно-комунікативні технології для якісної сучасної освіти. Методичний посібник : Українсько-польський досвід у програмі «Класна школа» / Ред. Вербицька П., Лучинська А., Магерський І. Педан-Слепухіна О. Львів, 2016. 178 с. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/52.pdf>
9. Концепція Нової Української школи. URL: <mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkolahttps://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
10. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти. : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_174
11. Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/77685/

12. Методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/11/30/nakaz%201480.pdf>
13. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі (2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#n10>
14. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт. : М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін. ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с. 12
15. Положення про сертифікацію педагогічних працівників. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2018-%D0%BF#Text>
16. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#n114>
17. Почни з головного: навчально-методичний збірник-тренажер з питань вивчення законодавства України у сфері загальної середньої освіти / Моравська Н.С., Ящишин І.В., Музика М.С., Ручаковський А.М.: управління Державної служби якості освіти у Тернопільській області. 2020. URL: [file:///C:/Users/user/Downloads/25%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/25%20(1).pdf)
18. Програма тестування вчителів початкової школи. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/631/63198/teachers-program.pdf>
19. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». URL: <https://cutt.ly/fRUmfx>
20. Про затвердження Порядку проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-19#Text>
21. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. Київ : Український фонд «Благополуччя дітей», 2018. 56 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України URL: <http://www.mon.gov.ua>
2. Освітній портал URL: <http://www.ocbita.kiev.ua/index.html>
3. Бібліотеки Бібліотечний світ України URL: <http://www.ukrlibword.kiev.ua>
4. Бібліотека Верховної Ради України Українська Академія державного управління при Президенті України URL: <http://www.academy.kiev.ua>
5. Державна науково-технічна бібліотека України URL: <http://www.gntb.n-t.org>
6. Наукова бібліотека ім. Максимовича URL: <http://www.library.univ.kiev.ua>
7. Департамент освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації <https://www.rvosvita.org.ua/>